

Prof. dr hab. Ewa Iżykowska - Lipińska
Wydział Wokalno - Aktorski UMFC
w Warszawie

Warszawa, 26.02.2024 r.

Zleceniodawca

Akademia Teatralna im A. Zelwerowicza w Warszawie - pismo z dn.15.01.2024r.

Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dn. 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki /Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z Dn. 27.07.2005 roku Nr 167, poz. 1365, art.14 ust.2 pkt2/. oraz uchwały z dn. 18.12.2023 roku podjętej przez Radę Dyscypliny Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie.

Dotyczy

Uchwały Rady Dyscypliny Akademii Teatralnej w sprawie: wszczęcia na wniosek pana mgr Kamila Dominiaka przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki filmowe i teatralne.

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki /Dz. U. nr.164, poz. 1365 z dnia 17.08. 2005 roku, tekst jednolity art. 6. Ust.1.3/ Rada Dyscypliny Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza uprawniona do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu panu mgr Kamilowi Dominiakowi przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki filmowe i teatralne.

W związku z powyższym poinformowano mnie o wszczęciu przewodu doktorskiego pana mgr Kamila Dominiaka i wyznaczeniu mojej osoby jako recenzenta jego pracy doktorskiej pt. „Model Estill jako wartościowe uzupełnienie w edukacji profesjonalnego aktora – wokalisty”.

Wyznaczenie mojej osoby na recenzenta nastąpiło na Radzie Dyscypliny w dn. 18.12.2023 r.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Kamila Dominiaka składa się z dzieła w postaci recitalu wokalnego nagranych w dn. 17.03.2023 r. w Sali Collegium Nobilium w Akademii Teatralnej w Warszawie oraz jego opisu w postaci doktorskiej dysertacji zatytułowanej „Model Estill jako wartościowe uzupełnienie w edukacji profesjonalnego aktora – wokalisty”.

Nagranie zostało mi udostępnione w postaci linku.

Promotorem wspomnianej pracy doktorskiej jest prof. dr hab. Wojciech Adamczyk, promotorem pomocniczym jest Ewa Konstancja Bułhak - Rewak.

Ocenę doktoratu pana Kamila Dominiaka rozpoczęłam od zapoznania się z nagraniem recitalem. Muszę przyznać, że zaprezentowany materiał mnie zaskoczył. Zobaczyłam na scenie znakomitego artystę, który w przedstawionych utworach w pełni świadomie włada zasobem środków wokalnych i aktorskich. Techniczna pewność towarzyszy mu cały czas. Doktorant obdarzony jest głosem barytonowym - w zależności od utworu, frazy, charakteru danej postaci, czy wreszcie emocji - posługuje się nim bardzo różnorodnie. To co dla mnie jest istotne w tym sposobie prowadzenia głosu, to zarówno wyważenie brzmieniowe alikwotów - tzw. *chiaro-scuro* /ciemno- jasno/, pojęcie używane w nomenklaturze belcantowej, jak i sprawne posługiwanie się technikami wokalnymi typu: *belting*, rejestr piersiowy, rejestr głowowy i falset.

Mocnymi stronami prezentacji wokalne doktoranta są także: brak napięć podczas fonacji, (dające poczucie komfortu i bezpieczeństwa wokalnego także odbiorcy), idealna dykcja oraz stosowanie zabiegów typu swingowanie w subtelny i wyważony sposób.

Artysta ma znakomity kontakt z publicznością. Swoją recital prowadzi w stylu amerykańskim. Sam opowiada o wykonywanych utworach oraz o występujących z nim muzykach.

Recital pana Kamila Dominiaka składa się z 13 utworów, głównie musicalowych, w tym dwóch duetów z towarzyszeniem zaproszonych gości.

Spis utworów:

1. „Uwierz by móc widzieć to” z musicalu *Charlie i fabryka czekolady* (muz. Marc Shaiman)
2. „Jestem tu” z musicalu *Next to normal* (muz. Tom Kitt)
3. „Inny świat” z musicalu *Next to normal* (muz. Tom Kitt)
4. „If loved you” z musicalu *Carousel* (muz. Richard Rodgers/ Oscar Hammerstein II)
5. „Och jak źle” duet z musicalu *Woods* (muz. Stephen Sondheim)
6. „Aż usłyszę znów” z musicalu *Love never dies* (muz. Andrew Lloyd Webber)
7. „Wszystko tu swą miarę ma” z kantaty jazzowej (muz. Ignacy Jan Wiśniewski)
8. „Cisza galaktyk” z kantaty jazzowej (muz. Ignacy Jan Wiśniewski)
9. „Zemsta” z musicalu *Tajemnice Tomka Sawyer* (muz. Sławomir Wiercholski)
10. „Wyznanie Urszuli” z musicalu *Mała syrenka* (muz. Alan Menken)
11. „Sprzed i po tobie ja/ Milion mil” z musicalu *The Brodges of Medison Country* (muz. Jason Robert Brown)
12. „Współczesna piosenka musicalowa” (muz. Andrew Byrne)
13. „Przyjdzie czas” z musicalu *Hamilton* (muz. Lin - Manuel Miranda)

Omówienie

1. Występ otwiera utwór „Uwierz by móc widzieć to” */It must be belived to be seen/* z musicalu *Charlie i fabryka czekolady*.

Doktorant bardzo szczegółowo opisuje w swojej dysertacji zabiegi techniczne, jakich musiał użyć, aby uzyskać zamierzony efekt. Począwszy od wypowiedzi starca (zmiana barwy głosu, dodanie szmeru) po pełne brzmienie barytonowe z klasyczną wibracją. Następnie obserwujemy ekspresję wzorowaną na estradowej estetyce Franka Sinatry.

Pierwsza fraza tematu na słowach */za bramą jest fabryka/* rozpoczyna się odrobinę niepewną intonacją, która potem jest już jednak bez zarzutu. Artysta prowadzi linię melodyczną z dużą kulturą i miękkością frazy, wykańczając pochody idące do góry */aby ujrzyć to/ w pianach*, stosuje też *head mixed voice*.

/Więc dobrze zważ gdy wstąpić tu masz/ - w tej frazie znakomicie i pewnie zastosowany został dźwięk falsetowy, zmiksowany z piersiowym na dźwięku f2. Ten sam dźwięk, ale tym razem w technice *beltu* artysta wykonał na zakończenie utworu, również bardzo pewnie.

2. „Jestem tu” z musicalu *Next to normal*.

W musicalu, piosenkę wykonuje nastoletni syn Diany, tak więc artysta słusznie zaczyna dość jasną barwą. Wraz z rozwojem utworu, moc głosu i frazy eskaluje, narasta, zabarwiona brzmieniami i charakterem rockowym. Doktorant i w tym stylu świetnie prowadzi długie płynne frazy legato. Dźwięki wysokie są pewne a falset szlachetny. Song wykonany świetnie - z charakterem i wyczuciem dramaturgii.

3. „Inny świat” tego samego bohatera z musicalu *Next to normal*.

Tę nastrojową balladę, doktorant zaczyna bardzo słodką barwą głosu, zmiksowanym rejestrem piersiowym i głowowym, w dalszym ciągu posługuje się dźwiękami zmiksowanymi, które wspierają słodki i intymny ale również niezmiernie charakter utworu. Syn Diany nie żyje, zjawia się w urojeniach bohaterki chorej psychicznie. Artyście udaje się uzyskać nierealny charakter bohatera, za pomocą wypracowanej barwy głosu. Doktorant określa ten sposób techniczny jako *cry* (nomenklatura metody Estill). W dysertacji znajdujemy dokładny opis doboru zabiegów technicznych i fizjologicznych jakimi musiał się posłużyć aby osiągnąć taką wspaniałą jakość brzmienia. Pięknie, klimatycznie zaśpiewany utwór.

4. „If I loved you” z musicalu *Carousel* autorstwa Richarda Rodgersa i Oscara Hammersteina II.

Tutaj doktorant sięga po wcześniejszy okres estetyczny (1945r.), kiedy na Broadwayu królował jeszcze styl klasyczny i półklasyczny w wykonawstwie musicalowym.

Swoje wykonanie doktorant określa mianem *legit* (ponownie używa nomenklatury estetyki Estill). Muszę stwierdzić, iż artysta znakomicie sobie tutaj radzi. Wprawdzie na wstępie, szczególnie po poprzednich utworach, brzmi trochę sztucznie (silnie słyszalny zabieg obniżenia krtani), ale z czasem nabiera pewności i szlachetności w brzmieniu. Kulminacyjna fraza osiągnąca dźwięki fis2, g2 - jest imponująca - pewna, lekko przykryta */cover/*, wszystko

według klasycznych reguł prowadzenia głosu. Artysta za pomocą tego utworu ewidentnie ukazuje dużą sprawność i świadomość w posługiwaniu się emisją i frazą klasyczną.

5. „Och jakże źle” – duet z musicalu *Woods* Stephena Sondheim'a wykonany z aktorem Adrianem Wiśniewskim. Utwór w miarowym triolowym kołyszącym się rytmie. Dwa męskie głosy prowadzone są tu w podobnej tessiturze. Pan Dominiak prowadzi linię melodyczną pięknym, okrągłym, półklasycznym głosem, jak to określa - *contemporary legit*. Jednocześnie przekaz aktorski każe niektóre z fraz potraktować charakterystycznie, jakby w lekko przedrzeźniający sposób (*la, la .. la...* w refrenie). Utwór kończy fraza na fałszu */mix/*.

6. „Aż usłyszę znów” z musicalu *Love never dies* Anthony'ego Lloyd Webber'a.

Utwór ten jest materiałem popisowym dla głosu męskiego (podobnie jak partia Upiora w musicalu *Upiór w operze* tego samego autora). Andrew L. Webber był mistrzem melodyki i długiej frazy. Doktorant rozpoczyna piękną liryczną barwą. Znakomicie i elastycznie frazuje *legato*. Jego wypowiedź rozrasta się aż po pełnię ekspresji, dodatkowo jest przepełniona kolorami i szlachetnym brzmieniem. Piękne sekwencje melodyczne są nasycone długimi, wznoszącymi się pochodami, z którymi artysta doskonale sobie radzi.

Fraza */Bo tam nie ma cię/* jest lekko przewyższona intonacyjnie, a na słowach */twój śpiew/* głos jakby się zachwiał. Jednak skok sekstowy z dźwięku d2 na b2 został wykonany znakomicie. Zdanie */będę czekał na twój śpiew/* wokalista zaprezentował w sposób niezwykle inteligentny i skuteczny - głosem zmiksowanym. Utwór ten zasługuje na najwyższą ocenę, biorąc pod uwagę skalę trudności wykonawczych.

7. „Wszystko tu swą miarę ma” utwór z kantaty jazzowej Ignacego Jana Wiśniewskiego.

To intymna ballada, trochę w stylu Stanisława Sojki. Barwę głosu w swej miękkości, artysta znakomicie dostosował do utworu. Zbudował nastrojowy klimat, pięknie wydobył głębię tekstu. Doktorant, podobnie jak przy poprzednich utworach, opisuje w dysertacji jakich zabiegów technicznych użył aby wypracować zamierzony efekt artystyczny.

8. „Cisza galaktyk” kompozycja tego samego kompozytora, nawiązująca do estetyki Anthony Lloyd Webbera (dla mnie także znów do S. Sojki).

Utwór bardzo wymagający poprzez rozległe frazy, wielką skalę i bardzo rozbudowaną dynamikę (od *piano* do *forte*).

9. „Zemsta” autorstwa Sławomira Wiercholskiego z musicalu *Tajemnice Tomka Sawyera*.

W tym utworze o charakterze bluesowym doktorant zastosował specyficzne proste brzmienie głosu, bardzo dobrze wpasowujące się w charakter piosenki. Czasami dźwięki wykończone są stylowo - subtelną wibracją, czasami z lekkim podjazdem. Skoki na wysokie dźwięki wykonane są pewnie, z impetem i radością (niczym Tadeusz Nalepa z zespołu Breakout).

10. „Wyznanie Urszuli” z musicalu *Mała syrenka* Alana Menkena.

W tym utworze doktorant pokazuje cały wachlarz swoich umiejętności technicznych: mocno otwarte gardło i świetne prowadzenie dźwięku, a pomiędzy tym, technika „trajkotania”, jakże trudna do wykonania, zamykająca gardło, wymagająca rewelacyjnego opanowania jednorodnego ustawienia krtani przy szybkich zmianach wysokości.

Ten utwór moim zadaniem jest najtrudniejszym i najbardziej eksponującym techniczne elementy i sprawność (*speech, falset, sob, twang, falset* i inne). Znakomicie wykonany przez doktoranta.

11. „Sprzed i po tobie ja” z musicalu *The Brodges of Medison Country* Jasona Roberta Browna - duet z Anastazją Simińską.

Utwór ten jest dialogiem Franceski i Roberta, głosy wokalistów znakomicie się stapiają. Niewątpliwie udział znakomitej Anastazji Simińskiej, z jej wspaniałym frazowaniem, podziałał inspirująco na doktoranta. Odnalazł on bowiem dodatkowe przestrzenie w klatce piersiowej, które wzbogaciły jego dźwięk, dodając mu mocy, szczególnie w długich frazach. Opis techniki pracy nad dźwiękiem znajdujemy w dysertacji doktorskiej. Artysta określa tę technikę jako *contemporary legit* (nomenklatura Estill). Przedstawia w jaki sposób osiągnął ciemniejszą i pełniejszą barwę brzmienia. Wykonanie tego utworu legitymizuje jego wypowiedź, gdyż utwór od strony wokalne jest bez zarzutu, drobne intonacyjne wahnięcia w obu głosach nie wpływają na ocenę wykonania.

12. „Współczesna piosenka musicalowa” Andrew Byrne’a to utwór w lekko pastiszowy sposób opisujący wykonawstwo musicalu dawniej i dziś, z lekką dozą krytyki w stosunku do starego stylu. Utwór jest pretekstem do ukazania wszechstronności technicznej wykonawcy. Doktorant porusza się ze swobodą w obu odsłonach - w stylu dawnego musicalu (*legit*), aż po współczesny (w nomenklaturze Estill *acting through song*). Po drodze słyszymy również wykorzystanie mikstów, *falsetu*, a także *pattern song*.

13. „Przyjdzie czas” z musicalu *Hamilton* z muzyką Lin - Manuela Mirandy.

Utwór został zaprezentowany jako *bis*. Doktorant znakomicie wcielił się w postać króla. Stosuje szereg różnych sposobów prowadzenia głosu, od timbru estradowego - będącego narracją, poprzez świetnie zmieszany falset, a w szczególności lekko postawiony dźwięk półklasyczny, a więc królewski, po wreszcie oryginalny przedrzeźniający refren */te ra ra ra/*, który wbrew pozorom jest najbardziej zdradliwy technicznie (w pewnym momencie krtań lekko przesunęła się do góry, ale był to w istocie niezauważalny moment). Całość wykonania barwna, plastyczna, także od strony scenicznej ekspresji. Doktorant wykazuje się tutaj pełnym profesjonalizmem i udowadnia swoje umiejętności w odnajdywaniu się w różnych stylach.

Dysertację doktorską zatytułowaną „Model Estill jako wartościowe uzupełnienie w edukacji profesjonalnego aktora wokalisty” rozpoczyna wstęp nazwany przez autora Wprowadzeniem. Zawiera opis wydarzenia artystycznego jakim był recital autorski pt. *Wieczór na Broadway’u*, przedstawiony w Akademii Teatralnej w Collegium Nobilium dnia 17.03.2023 roku. Autor przedstawia tutaj współwykonawców: pianistę i autora dwóch utworów - Ignacego Jana Wiśniewskiego oraz aktorów śpiewających, znanych i wybitnych twórców sceny muzycznej w Polsce - Anastazję Simińską oraz Adriana Wiśniewskiego.

W następnej kolejności doktorant przedstawia swoją drogę badawczą, która dotyczyła technik wokalnych stosowanych w musicalu. Bazuje na własnym doświadczeniu zdobytym zarówno w Szkole Teatralnej - obecnie Akademii Teatralnej w Warszawie oraz w Guildhall School of

Music and Drama w Londynie gdzie zetknął się z omawianą w dysertacji doktorskiej metodą Estill. Owa metoda stała się dla niego bardzo ważna w pracy zawodowej aktora wokalisty.

Trochę zdziwiło mnie stwierdzenie że „jeszcze kilka lat temu nie istniały w Polsce metody pracy z głosem, które tłumaczyły aspekty fizjologiczne techniki wokalne używanej w musicalu. Z mojej edukacji aktorskiej w latach 2007-2011 wynikało, że kluczem do pokonania problemów wokalnych w tym gatunku jest otwarcie emocjonalne; odnalezienie swojej prawdy”. Otóż ta teza podważa pracę wielu pedagogów musicalowych w Polsce z tego okresu, którzy z wiedzą techniczną i anatomiczną kształcili solistów musicalowych do chociażby takich spektakli jak *Upiór w Operze* Webbera, czy *Nędznicy* Schönberga (Teatr Muzyczny Roma).

Osobiście, właśnie w latach 2007- 2011, sprawowałam opiekę wokalną we wspomnianych spektaklach. Opisałam ten temat w artykule: „Rockowo czy klasycznie’/Kształcenie Wokalne, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2016/. Drugim pedagogiem była Anna Domżańska, profesor Akademii Muzycznej w Gdańsku. Ponadto, to przecież znakomici profesorowie PWST: Daria Iwińska, Irena Krebs, Irena Kluk, Wojciech Rudomski - szkolili aktorów śpiewających (między innymi Michała Bajora, Ewę Błaszczyk, Tomasza Stockingera, Agnieszka Fatygę, mnie, Krzysztofa Tyńca, Agnieszka Kotulanę, Monikę Goździk). Ewa Błaszczyk, Krystyna Tkacz, Jan Świdorski, Roman Wilhelmi zaprezentowali w Teatrze Ateneum w roku 1980 *Operę za trzy grosze* Kurta Weila! W ogóle, w tych latach, w Polsce zaczęły pokazywać się na wielu scenach musicale i z pewnością istnieli pedagodzy, którzy do nich przygotowywali...

Oczywiście doceniam metodę Estill, jak i inne ciekawe metody wokalne na świecie (np. SLS), ale nie powinny one wykluczać polskich metod śpiewu, które mają swoją wielką tradycję i szkołę!

Po Wprowadzeniu, całość dzieła opisowego dzieli się na 3 duże rozdziały rzymskie, szereg podrozdziałów, podpodrozdziałów, wnioski oraz bibliografię. W spisie treści znajdujemy drobne błędy formalne jak brak prawidłowej systematyki rozdziałów, a więc numerologicznej; lub mieszanej – numerologiczno-alfabetycznej. Numerami oznaczone są tylko duże rozdziały, podrozdziały i podpodrozdziały nie mają oznaczeń. Brakuje również bibliografii, jak i streszczenia, które jednak znajdują się na końcu pracy.. Praca zawiera 65 stron, są w niej również tablice zawierające rysunki narządów głosu i oddechu.

Pierwszy rozdział rzymski omawia podstawy teoretyczne metody Estill, a więc zawiera zarówno ćwiczenia, jak i opis budowy narządu głosu i aparatu oddechowego.

Autorka metody dokonała badań jakości głosu. Ujęła je którą w grupy o następującej nomenklaturze: *Speech Quality, Falsetto, Sob, Twang, Opera Quality, Belt*.

Doktorant opisuje w swojej pracy poszczególne sposoby produkcji dźwięku oraz ćwiczenia metodą Estill, które są ujęte w dwie grupy: *Figures for Voice Control* oraz *Six Voice Qualities*. W przedstawionej metodzie i pojęciu Figur, istnieje koncepcja dążenia do świadomego stosowania aparatu głosowego i oddechowego. Wszystko to w celu doprowadzenia do w pełni kontrolowanego sposobu wydobywania dźwięku oraz używania określonych grup mięśni do uzyskiwania zamierzonych efektów dźwiękowych.

Podrozdział „Teoria mocy”, przedstawia zasadę działania podparcia fałd głosowych, jako sposób uzyskania i powiększenia tonu. Następny „Figury głosu” - to ćwiczenia grup mięśniowych, usystematyzowanych w trzech aspektach: „Moc” (oddech - fałdy głosowe i działanie przepony), „Źródło” (działanie mięśni wewnętrznych krtani) oraz „Filtry” (rezonatory - przestrzeń nad fałdami głosowymi).

Podrozdział „Struktura Mocy” omawia proces powstawania dźwięku od strony anatomicznej i ujmuje go w trzy sposoby fonacyjne: *Glottal onset* (krótko mówiąc twardy atak), *Smooth onset* (atak miękki) oraz *Aspirate onset* (dźwięk z powietrzem).

Kolejny podrozdział przedstawia „Figury i Źródła”. Szczegółowo omawia zarówno budowę krtani, jak i sposób działania poszczególnych elementów aparatu głosowego.

Ćwiczenia w duchu metody Estill opatrzone są komentarzami dotyczącymi sposobów wydobywania dźwięku, pracy fałd głosowych, roli i funkcji fałd rzekomych, budowy całego toru głosowego z uwzględnieniem rezonatorów, obecny jest także temat podparcia głosu.

Cały rozdział jest wzbogacony rycinami obrazującymi zagadnienia.

Przedstawiona teoria jakby innego sposobu emisyjnego poprowadzenia głosu, jest w istocie niewiele różniąca się od tzw. klasycznego ustawienia głosu, choć nomenklatura oraz zaproponowane dodatkowe określenia są inne.

Rozdział II rzymski omawia cechy klasycznego i współczesnego stylu śpiewania musicalowego. Jest jakby rysem historycznym przedstawiającym ewolucję emisji musicalowej, z uwzględnieniem przyczyn kształtowania się różnych stylistyk emisyjnych. Jest to interesujący wykład przedstawiający inną metodę ustawienia głosu, poparty cytatami z amerykańskich źródeł, omawiający takie zagadnienia jak *legit*, *haed mix*, *mix* czy *belt*. Tematyka ta jest dla mnie bardzo istotna. Mam własny pogląd na te kwestie i nie ze wszystkimi zaprezentowanymi tutaj opiniami się zgadzam, niemniej jednak, to temat na odrębną pracę, czy na konferencje naukowe.

Rozdział III zawiera analizę zaprezentowanych na płycie utworów. Doktorant bardzo szczegółowo opisuje zabiegi techniczne jakich użył do interpretacji wykonanego programu. Trzeba przyznać, że robi to wyjątkowo skrupulatnie. Wskazuje na przykład fazy ruchu poszczególnych organów według nomenklatury Estill, co czyni jego dysertację jeszcze ciekawszą.

Pracę kończą Wnioski oraz Streszczenie, w których autor odnosi się do zagadnienia metody Estill i korzyści z niej płynących.

Praca zawiera bibliografię, w postaci 10 pozycji książkowych, 7 pozycji internetowych, oraz spisu rycin.

Konkluzja

Z wielkim zaciekawieniem podjęłam się recenzji doktoratu mgr Kamila Dominiaka. Temat emisji musicalowej od lat leży w polu mojego zainteresowania jak i pracy. Oprócz współpracy z Teatrem Muzycznym Roma przy wspomnianych wyżej musicalach, od lat prowadzę zajęcia ze studentami wydziału wokalnno-aktorskiego w specjalności musical na UMFC w Warszawie.

Śpiew musicalowy w Polsce nabiera rozmachu, powstało bardzo dużo nowych teatrów muzycznych, nota bene często w miejsce dawnych operetek. Stąd zapotrzebowanie na artystów tego gatunku gwałtownie wzrosło. Rzeczone teatry, prowadzą castingi, umożliwiając młodzieży zdobycie pracy. Śpiew musicalowy jest bardzo trudną dziedziną sztuki wokalne.

Opiera się oczywiście na zdobyczach Ameryki i Anglii. Mgr Kamil Dominiak słusznie wprowadza na rynek polski pojęcie metody nauczania Estill, jeszcze przed przetłumaczeniem jej opracowań. Dysertacja teoretyczna zaprezentowana przez doktoranta ma w tym względzie bardzo duże znaczenie. Przedstawione do oceny dzieło, w postaci recitalu z dn. 17.02.2023 r. jawi nam artystę niezwykle sprawnego zawodowo, potrafiącego sprostać wielu gatunkom muzycznym w ramach musicalu i reprezentującego szereg technik wokalnych. Zaprezentowany recital jest podróżą po świecie musicalu z uwzględnieniem różnych stylistyk, form, jak i prezentacją wypowiedzi solowej i zespołowej w postaci duetów. Prawie wszystkie utwory, z wyjątkiem jednego, śpiewane są w języku polskim, który nie jest oryginalnym językiem musicalu. Tym bardziej dużym sukcesem jest osiągnięcie stylistycznej doskonałości (choćby *legata*). Artysta zaprezentował bardzo dobrze ustawiony głos, stosowne i adekwatne frazowanie, znakomitą dykcję, umiejętność nawiązania kontaktu z publicznością, wielką sprawność estradową. Warte podkreślenia jest również mistrzowskie władanie barwą głosu, od barytonowego do jasnego tenorowego brzmienia, miękko i niezauważalnie przechodzącego w falset, jakże potrzebny jako środek techniczny w musicalu. Dysertacja doktorska natomiast, wzbogaca tę artystyczną prezentację dokładnym i bardzo profesjonalnym opisem technicznych zagadnień.

Artystę wspiera znakomity pianista, który podniósł niewątpliwie i tak wysoki poziom zaprezentowanego recitalu dodatkowo znakomicie budując nastrój.

Istotną wartością opisowej części dzieła jest esencjonalne przedstawienie technicznych aspektów metody Estill jak i również omówienie różnych stylistyk wykonawczych z uwzględnieniem chronologii ich pojawiania się na scenie musicalowej.

Praca mgr Kamila Dominiaka jest więc doktoratem znakomitym, zasługującym na najwyższą ocenę, spełniającą wymagania art. 13 ustęp 1 ustawy z dnia 14.03.2003 r.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. Kamila Dominiaka spełnia wymogi ustawy i wnioskuję o dopuszczenie do dalszych etapów postępowania.

Stawiam wniosek o przyjęcie pracy doktorskiej.

Prof. dr hab. Ewa Iżykowska Lipińska

